

mint ő tette egy idevonatkozó esettel, csupa politikai pártérdekből. Persze az neki a „történetírás magasabbrendű feladata“, mikor meghamisítja a tényeket, de az már pamflet, ha én leleplezem ezt a cselekedetét. Hjah! bizony én nem az ujjamból szopom a történelmet és nem kenyerem a hivatalos történetírás, ami miatt már az apjával is ellentétbe kerültem volt és aminek érdekében ő évtizedek óta veri a nagydobot. És amikor magam is azt vallom, hogy nálam eredménytelenek maradnának az általa rendezett pótinfolyamok, megelégedéssel látom, hogy ő nagy hasznát vette azoknak, amelyeket még egyetemi professor korában is velem rendeztetett magának. Csak az a sajnálatos, hogy azt mégsem bírták meggátolni, hogy az ő minden irányban örök ifjúságával forgatott köpenyege méltó helyét el ne foglalja a családi ereklyéi között.

Dr. Zoványi Jenő.

Tavaszi csendélet.

Havas reménye volt emez, kis tyukanyóé másik.
Most ékes roncsaik fölött tavaszi nap cicázik
az udvar rejtett mélyén.

Fenyőn toboz volt, száz-magu, — uj élet a tojásban:
behozta ő, megvettem én, mert ünnepejt a házam
kőrácsony s husvét éjén.

Fenyőre angyalhaj terült, tojásra festett márvány,
két ünnep disze lettek így, mint égi szép szivárvány.
Most megtépetten, árván.

Szemétre-szánt játéka tavaszi napnak, szélnek.

Egy frissen nyílt ibolyaszál hallgatja, mit beszélnek —
harmatban —
uszó szemmel.

„Angyal hozott, fenyő, ne sirj! — Engem meg nyulfióka!“

Sóhajt a megcsufolt fenyő: „Bőrünkre ment a móka...“

Hej, ember... ember... Ember!“

Fülöp József.

Geleji Katona István és az unitáriusok.

A múlt 1939-ik év 350-ik évfordulója Geleji Katona István erdélyi fejedelemskori református püspök születésének. Arra az időre esik munkásságának ideje, mikor az erdélyi fejedelemség aranykorát élte: Bethlen Gábor és a két Rákóczy György uralkodásának idejére. Kétségen kívül egyike volt kora legkiválóbb embereinek. Egyik kortársa, Basirius az angol származású teológus „legsúlyosabb és legtanultabb“ férfiúnak (vir gravissimus et doctissimusnak) nevezte. Kiváló theologus az orthodox kálvinizmus vonalán, nagy egyházszervező és egyházjogi író, bizonyos mértékig nyelvújító is. Mint teológus ő a szerzője a *Titkok titka* (1645) és a *Válság titka* (1646) című műveknek. Mint nyelvész, egy kis grammatikát is írt. Mint egyházjogász a „Szathmárnémeti kánonok“ összeállítója; mint a benső vallásosság előmozdítója az énekeskönyvnek a kiadója. A fejedelemtől nagy befolyásnak örvend s ennek folytán minden adottsággal rendelkezik, ami egy sikeres munkához szükséges. Harcos vérmérséklet, mások véleményét, ha az övével nem egyezik, nem tudja tűrni. Az Angliából beszivárgott independens, presbiteri és puritáni mozgalommal szembeszáll s azok terjedésének gátat vet. Egyházi beszédei korát különösen jellemző beszédek.

Küzdelseiben nem áll meg egyháza keretein belül, hanem nagy harcot folytat az unitáriusok és a szombatosok ellen. Ugy tűnik föl, mintha az unitáriusok ellen kellene fordítania minden erejét. Ez tűnik ki a *Titkok titkának* címe alá írt jegyzeteiből és bevezető soraiból. Ezek között a következőket olvassuk: „*Titkok titka* azaz az öröktől fogva magától őszinte való és megoszthatatlan egységű *Jehovai* természetben levő és élő, állattal, hatalommal és méltósággal egyenlő *Elohim* személyeknek, három többségek felől való mennyei titkos tudomány, melyet az ó- és újtestamentumból az üdvösségre elégségesen kinyilatkoztatik, elronthatlanul megerősíttetik, és a régiek helyébe minapában támadott új tévely-